

Tegning: Marvin Halleraker

Kelner, det er ingen flue i suppen min

*Hvor blir det av insektene?
Nå må noen tenke smått.*

Å | Kommentar

Kjetil B. Alstadheim
Politisk redaktør

Hvor er de blitt av? Alle kravlekryp, flaksefjoner, hoppe-spretter. Alle surrestikkere, billetteriller og kløkneter.

De ser ut til å bli færre. De forsvinner før folk har rukket å slå opp i insektboken og har funnet ut at det var en bladskjærbie som krøp ned i krukken på terrassen med en liten bit av noe grønt.

Der nede i krukken, eller i et hulrom i en morken stubbe, lager hunnbien et lite reir for seg selv og avkommet. Veggene tapetserer hun med friske bladbiten hun har skåret ut selv.

På undersiden av kroppen er hun full av hår. Dem bruker hun for å samle pollen der hun flyr fra blomst til blomst. Slik skaffer hun seg næring. Samtidig gjør hun en jobb der hun sørger for pollineringen.

Bladskjærbien er både en del av mangfoldet og bidrar til det. Hun er en av alle de insektene denne planeten består av. Glem elefanter og isbjørner. Glem kuer og sauer. Glem mennesker. Tenk smått.

Forskere anslår at 90 prosent av dyreartene på kloden er insekter. De er små. Til gjengjeld er de overalt. For hvert menneske finnes anslagsvis 1,4 milliarder småkryp. Samlet veier de 70 ganger mer enn menneskeheten.

Eller gjør det fortsatt det?

Telle lille bille. Forskere forsøker å gjøre den vanskelige jobben med å telle disse som kravler og hopper og surrer rundt. Nylig kom resultater om norsk natur. I fire år har Norsk institutt for naturforskning (Nina) fanget insekter.

Tellingen viser at nedgangen i antall insekter er stor. Forskerne anslår at det er blitt 14 prosent færre insekter hvert eneste år. Da går det fort nedover.

Resultatet må tolkes med varsomhet. Tidsserien er kort. Hadde tellingen pågått i noen tiår, ville det trolig vist seg at antall insekter svinger mye. Antallet kan fort gå opp igjen.

Samtidig er det en grunn til at det telles nå. Andre prosjekter i verden tyder på en skummel trend med nedgang i antall insekter.

Noen teller insektlik på biler. Fra min oppvekst husker jeg at fronten på bilen var full etter turer om sommeren. Er insektene blitt flinkere til å passe seg i trafikken? Er bilene blitt så aerodynamiske at veps og fluer bare følger luftstrømmen over dem?

I Storbritannia kom det i vår tall fra en undersøkelse der folk teller insektlik på bilskiltene sine. Fra 2004 til 2023 var antallet redusert med 78 prosent.

I Tyskland har de tall fra naturreservater. Der har insekter vært kartlagt over lengre tid. Et av resultatene viser en reduksjon på 75 prosent i løpet av snaut tre tiår.

Insekter er avgjørende for hvordan livet på denne planeten fungerer. De rydder opp ved å gnafse i seg møkk og døde dyr og blader. De pollinerer planter som blir mat folk spiser. De forbedrer jorden. De spises av fugler.

Forskerne hos Nina skriver at konsekvensene av tap av insekter er vanskelig å forutse, «men er potensielt katastrofale».

Ta gjødselbilen. Ikke den mest glamorøse, kanskje. En amerikansk forsker har sett på hvordan gjødselbilen vil klare seg i et varmere klima. Resultatet var ikke oppløftende. De kan bli færre. Hva skal folk gjøre uten den? Skal de spise kuru-kene selv?

De norske tallene tyder på at milde vintre er dårlig nytt for insekter. Slike vintre blir det flere av fremover. Så klimaendringer er en trussel mot insekter. Det samme er et mer intensivt jordbruk og nedbyg-

ging av stadig mer areal. Boltreplassene er blitt færre.

Det trengs mer innsikt om insekter. Det trengs også mye mer handling.

Folk kan bidra. De kan rydde mindre i hagen. De kan la trær råtne. Rot er insekters venn. Folk kan slutte å la robotklipperen gi plenen samme sveis som unge høyreekstremer menn. En pen plen er grønn ørken.

Bråk i myr. Dessuten trengs det politikk. I regjeringen står Arbeiderpartiet og Senterpartiet nå i en myr og krangler.

Myr og sumpskog utgjør 12 prosent av Norges areal. Dette er vidunderlige steder for småkryp. Myr er viktige for naturmangfold. De er også viktige for klimaet. Myr holder på karbon som ikke bør slippe ut i atmosfæren.

I et budsjettforlik med SV lovet regjeringen et forbud mot bygging i myr. Miljødirektoratet har laget et forslag til hvordan det bør se ut.

Klima- og miljøminister Andreas Bjel-land Eriksen (Ap) har i hele vår sagt at forbudet kommer. Spørsmålet er om det blir et forbud eller «et forbud».

Direktoratet vil ha vern for både grunne og dype myrer. Det anbefaler også at det er statsforvalteren som skal innvilge eller avslå søknader om dispensasjon, ikke lokalpolitikere.

Senterpartiet er skeptisk til hele forbudet. Og skal noe forbyes, mener partiet at kommunepolitikere skal kunne gi dispensasjon. Konsekvensen av det kjenner man fra før. Forbudet mot bygging i strandsonen er lite effektivt. Kommunene er for rausse med unntakene.

Hvem som vinner oppgjøret om myr, vil vise seg til høsten når et forslag sendes ut.

Da vil grunneiere, utbyggere og lokalpolitikere la høre fra seg. De vet å ta vare på sine interesser. Høylytt.

Insekter gjør ikke det. Flagrefnugg, jord-snik, kålbøller og larvesluk bare forsvinner.

Noen må beskytte dem.